

TROJANKY.

ÚVOD.

Děj Trojanek spadá do doby bezprostředně následující po dobytí Troje a odehrává se v okolí Troje v táboře řeckém poblíže stanů Agamemnonových. Řekové chystají se právě k odjezdu do vlasti a rozdělují si ještě kořist a zajaté Trojanek, jež jsou umístěny, prozatím než budou odvezeny, ve stanech v ležení řeckém; z nich skládá se sbor a po nich nazváno jest toto drama.

V prologu vystupuje bůh Poseidon, líčí situaci po dobytí Troje a umlouvá se s Athenou, že překvapí Řeky domů se vracějící bouří na moři a potrestá je za jejich bezbožné činy. Po odchodu obou bohů nařiká zajatá Hekabé, manželka zabitého krále trojského Priama, na svoje neštěstí a na osud Troje, a jejím nářkem přivolán jest ze stanů polosbor trojských zajatkyň, jemuž Hekabé zvěstuje, že Řekové se chystají k odplutí. Nato jest vyvolán ze stanů i druhý polosbor, jenž se táže, co se děje. Celý sbor pak lká nad svou budoucností, neboť všem hrozí osud otrokyň v Řecku. Přichází hlasatel Řeků Talthybios a oznamuje, že Kasandru, dceru Priamovu, vybral si Agamemnon, Polyxena že jest dána ke službě hrobu Achilleovu, Andromaché, manželka Hektorova, připadla synu Achilleovu Neoptolemovi, Hekabé pak Odysseovi. Zatím Kasandra zapálivši pochoděň vběhne na scénu a jsouc pomatena přednáší veselý zpěv na svůj nastávající sňatek s Agamemnonem. Když ji Hekabé napomíná, odpovídá jí rozumně a zjevuje svůj záměr, že zabije Agamemnona, a předpovídá také svou smrt, velebí osud Troje vzhledem k osudu Řeků, jaký je čeká. Nato jest odvedena k lodím řeckým. Zdrčená Hekabé líčí svůj život minulý i budoucí, jenž ji v Řecku očekává; sbor pak v prvním stasimu opěvává dřevěného koně trojského, jenž byl zkázou Troje.

Přijíždí na voze Andromaché se synkem Astyanaktem, jedouc k lodím řeckým jakožto nastávající žena Neoptolemova. V rozmluvě oznamuje Hekabě osud Polyxenin – že byla zabita na hrobě Achilleově – a nařiká nad vlastním osudem a hrozí se života, jenž na ni čeká. Hekabé ji těší a vyzývá, aby vychovala syna svého na budoucího mstitele rodu Priamova, jenž by pak znovu vybudoval zničenou Troju. Talthybios opět přichází a oznamuje Andromeše, že na radu Odysseovu Řekové ustanovili, aby syn její Astyanax byl svržen se zdi trojských. Nato následuje vzrušená scéna loučení s Astyanaktem, jež pak Talthybios odvádí. V stasimu nato následujícím opěvává sbor první dobytí Troje Hérakleem a Telamonem druhé zničení její, jež právě se dokonalo přes to, že syn Priamův Ganymédés jest číšníkem Diovým, a přes to, že bohyně Eós (Jitřenka) vzala si za manžela syna Laomedontova.

Ve scéně následující vystupuje Menelaos, jenž dává přivést Helenu, kterou chce dát v Řecku zabít. Helena sofistickou řečí jej přemlouvá, aby jí ušetřil, svalující vinu na Hekabu, Paridu, Afroditu i na samotného Menelaia. Jí odpovídá a důvody její vyvrací Hekabé, líčíc ji jako ženu nevěrnou, těkavou, marnivou, neskromnou a lživou. Menelaos pak odsuzuje ji na smrt a dá ji odvést k lodi; v Argu má býti ukamenována.

V následujícím stasimu opěvuje sbor krásnou svou vlast, zánik jejích slavností, smrt manželů a nešťastný osud dítek; přeje Řekům, zvláště Menelaovi a Heleně, aby se nevrátila do Sparty, poněvadž zhubila milou vlast jeho Troju. Zatím přinášejí mrtvého Astyanakta, jež má Hekabé pochovati na štítě Hektorově. V řeči nejvyšší dojemné loučí se Hekabé s mrtvým nešťastným vnukem a obléká a zdobí jej k pohřbu. Nato dává Talthybios zbrojnošům rozkaz, aby zapálili město na všech stranách. Hekabé a sbor loučí se s Trojou a odchází k lodím řeckým. –

Jak z tohoto nástinu obsahu patrné, nejsou Trojanek tragedií v pravém slova smyslu; není zde hlavního reka, jenž by se dopouštěl viny, za ni pykal a na konec vítězil svou mravní ideou, jsa při tom pojiťkem a osou všeho děje. Hekabé sice vystupuje v dramatu od začátku až do konce, ale za tragickou rekyň ve smysle Aristotelových požadavků pokládati se nemůže. Ani ona, ani žádná jiná z nešťastných Trojanek nemá tragické viny, pád Troje a neštěstí jejich obyvatelů jest následkem příčin, s nimiž drama nemá nic společného. Ba naopak ještě původcové zhouby Troje nejen nepykají za své zločiny, nýbrž ještě přidávají k nim zločin nový a to zločin, jenž nemá důvodu mravního, nýbrž pouhé sobectví, a jenž diváka musí naplniti odporem pro svou naprostou nespravedlivost (zabití Astyanakta). Toho si byl dobře vědom sám básník a proto hned v prologu hleděl upokojiti mravní cit divákův tím, že původcům všech těchto hrůz slibují bohové již předem zasloužený trest. Jest to tedy jakési – ovšem nepodařené a neumělecké – ὑστερον πρότερον. Z toho je také patrné, koho vlastně pokládá básník za tragického reka: jsou to Řekové jakožto osoba kolektivní a při tom abstraktní. Není tedy žádné hlavní osoby, a spojení jednotlivých scén je pouze vnější, ač básník snažil se mu dát aspoň vnější podobu. Jest to drama toho druhu, jaké básníci řečtí dávali na poslední místo ve svých trilogiích, drama nevyžadující po diváku činnosti rozumové, nýbrž pouze trpné účasti smyslové – k tomu směřuje výpravnost hry – a vzrušení citového. Jest to drama výpravné a pathetické; zvláště tuto druhou vlastnost má v nejvyšším stupni. Scény dramatu působí na cit divákův přímo, bezprostředně, a jsou většinou velmi dojemné, rozechvívajíce diváka do krajnosti; zde jeví se mistrovství „nejtragičtějšího“ básníka v nejostřejším světle. Přece však neodolal básník ani zde své zálibě v řečnických kontroversách a suasoriích; dokonalým vzorem takové scény je řeč Helenina a Hekabina. I zde ovšem, jako v ostatních tragediích, je řada všeobecných sentencí a příležitostný reflex filosofických názorů básnickových.

Nevyhovuje-li drama toto theoretickým požadavkům, působilo přece na diváky jistě dojmem úchvatným, od začátku až do konce stupňovaným (Hekabé – Kasandra – Andromaché – Astyanax – požár Troje, pád akropole).

Ačkoli jest to hra po výtce výpravná a pathetická, věnoval básník pozornost i kresbě povah; velmi účelně – aby se poněkud smazal dojem nespravedlnosti – vykreslena je povaha hlasatele Talthybia, jenž při svém tvrdém poslání jeví se člověkem citlivým a úslužným; výborně charakterisováno jest šílenství Kasandřino, nezměrná bolest Andromachy nad odnětím jediného milovaného dítěte a rozumný názor její na manželství. Líbezný jsou i zpěvy sborové, jsouce prosty obvyklé vady sborů Euripidových; neboť souvisí těsně s dějem.

O době, kdy byly Trojanky provozovány, máme přesnou zprávu Ailianovu (II, 8): - „V 91. Olympiadě (t. j. roku 415 př. K.), kdy zvítězil Exainetos Akragantský během ve stadiu, závodili spolu Xenoklés a Euripidés. První byl Xenoklés, ať je to uť kdokoli (t. j. básník Ailianovi jinak neznámý), Oidipem, Lykaonem, Bakchami a Athamantem, dramatem satyrským. Druhý po něm byl Euripidés Alexandrem, Palamédem, Trojankami a satyrským dramatem Sisylem.“ Svědectví potvrzují též scholia. –

OSOBY DRAMATU:

P o s e i d o n.
A t h é n a.
H e k a b é.
Sbor zajatých Trojanek.
K a s a n d r a.
A n d r o m a c h é.
T a l t h y b i o s.
M e n e l a o s.
H e l e n a.
A s t y a n a x jest němou osobou.

Rozdělení úloh bylo asi takové:

první herec: Hekabé;

druhý herec: Athéna, Kasandra, Helena, Andromaché;

třetí herec: Poseidon, Menelaos, Talthybios. –

Překlad pořízen dle kritického vydání Nauckova z r. 1895 s těmito změnami textu: v. 49 τε místo δέ; 79 δνοφώδη m. γνοφώδη; 159 τέκνον m. ὡ τέκν'; 182 ὀρθεύουσιν m. ὀρθεύουσαν 223 στεφάνωμ' ἀρετάς m. στεφάνοις ἀρετᾶς; 225 Ἰονίου ἀκταῖς πόντου m. Ἰονίω ** πόντῳ; 329 νιν m. νυν; 399 κῆδος m. κῦδος; στεῖχ', ὅπως τάχιστ' ἐς Ἰδίου νυμφίῳ γαμώμεθα m. στεῖχ' ὅπως τάχιστ' ἐς Ἰδίου νυμφίῳ γαμώμεθα; 509 πέτροις m. δακρύοις; 550 ἀπεδίωκε νυκτός m. ἔδωκεν ὕπνῳ; 578 ἐμῶν m. ἐμόν; 592 δῆποθ m. δέποθ'; Πριάμῳ m. Πρίαμῃ; všechny čtyři verše přiděleny Hekabě; 597 . ὁ δὲ m. ὅτε; 602 ὀρῶ m. ὀρᾷ; 603 πολλῶν m. πόλις; 695 στόνους m. στόμα; 716 μένειν m. λιπεῖν; 879 ὅσοις nebo ὅσων m. ὅσοι; 993 ἀνετρέφου m. ἀνεστρέφου; 995 σ' ἡλπισας m. ἡλπισας; 1133 μ' ἠτήσατο m. σφ' ἠτήσατο; 1173 δύστηνε κρατός, ὥς m. δύστηνε, κρατός ὥς; 1176 ἐκπερᾷ m. ἐκγεῖλᾷ; 1179 μοι m. νῦν; 1245 βροτοῖς m. βροτῶν; 1298 κέρδος m. καπνός; 1300 μαλερῶ m. μαλερά; 1320 φύγαδι místo πτέρυγι; 1381 ὁμῶς m. ὁμως. –

P o s e i d o n.

Tuň slanou moře Aigajského opustiv,
kde Néreevny v reji krásnou šlépěj svou
v kruh stácejí, sem spěchám já, bůh Poseidon.
Co totiž já a Foibos tutu trojskou zem
jsme ohradili zděnou hradbou dokola 5
vše dobře rozměřivše, nikdy nevzdalo
se srdce moje lásky k městu Frygů mých.
Teď kouř se nad ním zvedá; kopím argejským
je vyhlazeno. Jakýs totiž Epoios,
Fók od Parnassu, Palladiným uměním 10
jim koně zbraní těhotného sestavil
a poslal dovnitř hradeb sochu záhubnou.
[A odtud lidé příští „koně dřevěným“
jej budou zváti; chovalť v sobě skrytou zbraň].
Jsou prázdný háje, v bohů svatyních 15
krev teče prolitá, jest mrtev Priamos,
jenž klesl u oltáře Dia Ochránce.
A množství zlata, spousta fryžské kořisti
jest posílána k lodím achajským. A teď
jen do zad vítr čekají, by ženy své 20
a děti po desíti letech spatřili
ti z Řeků, kdo se vypravili ke Troji.
Já přemožen byv Hérrou, Argu bohyní,
a Athénou, jež vyvrátili Ilion,
své oltáře a město slavné opouštím. 25
Když město promění se v smutnou pustinu,
i bozi trpí tím a lid jich nechce ctít.
Žen četných zajatých zní nářkem Skamandros,
kde právě pánům losem přidělují se.
Ty arkadský, ty thessalský zas dostal lid, 30
ty Theseovci, Atheňanů předáci.
A ženy, o nichž losováno nebylo,
zde ve stanech jsou, prvním z vojska vybrány,
a mezi nimi Tyndarovna Helena,
jež právem zajatkyní byla uznána. 35
A komukoli nešťastnou zde Hekabu
jest možno vidět, ana leží před stanem
a nad mnohými slzy mnohé prolévá.
A neví ještě, dcera Polyxena smrt
že smutnou našla Achillova u hrobu; 40
jest mrtev Priamos i děti, Kasandru
pak pannu šílenou, již Foibos propustil,
tu, boha nedbaje ni zbožnosti, si vzal
král Agamemnon mocí v sňatek příšerný.
Nuž s bohem buď, ty město šťastné kdys i hrad
tvůj kamenný! Však kdyby dcera Diova
tě nezhubila, dosud stál bys v základech.
(Vystoupí Athéna.)

A t h é n a.

Smím toho oslovit, jenž otci nejbližší
jest rodem, mocný bůh a ctěný od bohů,
své nepřítelství dřívější už odložíc? 50

Pos.	Smíš, neboť styky s příbuznými nemalou, ó kněžno Athéno, jsou srdci rozkoší.	
Ath.	Já mírnou chválím povahu; a přináším, ó pane, podnět ke společné rozpravě.	
Pos.	Snad zprávu o čems novém z bohů některý mi posílá, buď Zeus neb někdo z daimonů?	55
Ath.	To ne; já kvůli Troji, po níž kráčíme, jsem přišla k moci tvé, ji se svou spojití.	
Pos.	Ty jistě starou odloživši nenávst, teď, když je ohněm spálena, ji lituješ?	60
Ath.	Však nejdřív tam se vraťme: jsi-li srozuměn a pomocen mi budeš v tom, co provést chci?	
Pos.	To jistě; chci však také zvědět záměr tvůj, zda přišla's kvůli Achajům či Trojanům?	
Ath.	Chci Frygy potěšit, jimž nepřála jsem dřív, a návrat vojsku achajskému ztrpčiti.	65
Pos.	Proč měníš city takto překotně a zášť i lásku přepínáš, ať tkne se koho chce?	
Ath.	Což nevíš, že jsem potupena i můj chrám?	
Pos.	Vím; tenkrát Kasandru když Aias odvedl.	70
Ath.	A Řeky nebyl potrestán ni pokárán.	
Pos.	A přece tvojí mocí Troje dobyli!	
Ath.	Však proto chci je ztrestat s tvojí pomocí.	
Pos.	Chci splnit přání tvoje. Co však učiníš?	
Ath.	Chci seslat na ně při návratu neštěstí.	75
Pos.	Zde na souši či na vodě tam na slané?	
Ath.	Až k domovu pryč od Ilia poplují. A Zeus jim sešle déšť a hrozný příval krup a vichrů burácení s temné oblohy a mně prý svěří svoje blesky ohnivé, bych bila Achaje a lodi zažehla. Ty svoje učíš zas; ať moře Aigejské svůj příboj rozhučí a vlny rozvíří, a mrtvolami naplní záliv eubojský, ať příště naučí se Achajové ctít mé chrámy a mít v úctě bohy ostatní.	80 85
Pos.	Tak stane se; vždyť není třeba dlouhých slov, kde ochota; já vzbouřím moře Aigajské. A břehy mykonské a Délu úskalí i Skyros, Lemnos, Kaférejské předhoří – tu pokryjí se spoustou mrtvých lidských těl. Ty jdi však na Olymp a z rukou otcových si vezmi střely bleskové a vyčkávej, až lana plachet napne vojsko argejské. Jest člověk bláhový, jenž města vyvrací a chrámy, hrobky, svatyně to zemřelých, v poušť obrací a sám přec hyne později. (Oba odejdou.)	95

H e k a b é.

Zvedni hlavu svou od země, pozvedni šíj,
ó nešťastná! Není již Troja to zde,
ani králi my nejsme již trojskými!
Jen snášej ten změněný osudu los!
Pluj po proudu, osudu směrem jen pluj,
a života svého nestavěj člun

	proti vlnám, když osud jej řídí. Ó běda všech béd!	105
	Neboť nad čím bych, ubohá, neměla lkát, když mi otčina zhynula, děti a choť? Ó veliké bohatství praotců mých, teď mizící, ty's tedy nebylo nic! Co zamlčet smím, o čem nemlčet mám?	110
	A nad čím mám lkát? A jaké, mně nešťastné, osud můj zlý dal pro údy lůžko! Jak ležím tu tak, a na tvrdém loži mám natažen hřbet! Jak hlava mě bolí, jak bolí mě skrání a boky! Jak toužím se otočit vznak a rozložit záda a páteře vaz a ležeti na údech obou dvou stran, bych zpívatí mohla svůj plačtivý sten. Jeť písní nešťastných lidí již to, když nad smutným losem svým lkají. Ó běda, vy koráby přehbitých čel, jež k Iliu svatému pluly jste vesly po moři modrém a chráněných zálivech Řecka!	115
	Vám zpívaly flétny tklivý svůj zpěv a zazníval šalmají lahodný hlas, když v Aigypťě zrobené pletivo lan jste po plavbě spustily v moře, ach přeběda! v zálivu trojském, byste Menelaovu ohavnou choť si odvezly zpět, která Kastoru jest jen k hanbě a Eurotu k necti. Ta Priama též mi zabila, synů jenž desetkrát pět byl zplodil, a ubohou Hekabu, mě, v tuto uvrhla nesmírnou bídu. Ach! na jakém sedadle sedávám zde, vedle Agamemnonových stanů tu dlíc!	120
	A ve stáří v otroctví odvedou mě, a s hlavy mi sklíčené ostříhán vlas až dohola; k pláči tím zhyzděna jsem. (Volá k stanům): Ó ubohé manželky Trojů kovem oděných nešťastně provdané! ach, bědujme, Ilion halí se v dým!	125
	Jako nad svými ptačátky nešťastná máť se do nářku dává, tak začnu teď já svou píseň, však takovou ne, jakou pěla jsem kdys, když o žezlo královské opřena jsouc, v taktu frygickém hlasitě dupajíc v zem, jsem tančila ku počtě bohů. (Vystoupí ze stanů p o l o s b o r).	130
Strofa.	Proč voláš, ó Hekabo, nač ten tvůj křik? Kam míří tvá slova? Já zaslechla sten tvůj žalostný v stanovém příbytku mém, a strachem nám Trojankám chvěje se hrud', nám ženám, jež uvnitř těch příbytků zde teď nad ztrátou svobody lkáme.	140
Hek.	Ó dítě, již hýbe se veslařů sbor tam ke břehu k achajským lodím!	145
Sbor.	Já nešťastná! Ach! Co hodlají? Jistě as chť již z otčiny na lodi odvésti nás?	150
		155
		160

Hek.	Já nevím, však tuším cos zlého.	
Sbor.	Ó běda nám! (volá ke stanům.) Ó nešťastné Trojanky, ze stanů ven již vyjděte poslechnout svízelů zvěst! Již Argejští chystají návrat.	
Hek.	Ach, ach! Jen Kasandru mně, jež bakchickým šílenství stížena jest, sem nevod'te ven, tu Argejským hanbu, tu bakchu, neboť hořem by puklo mi srdce. Ó ach! Ó nešťastná Trojo, ty zničena jsi, a nešťastni ti, kterým odejít pryč jest určeno, živým i mrtvým! (D r u h ý p o l o s b o r vystoupí zatím ze stanů.)	170 175
Antistr.	Ó běda! Já ve strachu vyšla jsem ven tady ze stanu Agamemnonova, chtíc tebe vyslechnout, královno, zdali snad smrt mně ubohé nemíní připravit lid, či zdali to ke kormám lodníci jdou si přichystat k vyplutí vesla?	180
Hek.	Ó dítě, já přišla jsem v duši své časně vzbuzené zdrcena hořem.	
Sbor.	A od Řeků hlasatel nepřišel sem? Já nebohá, komu jsem v otroctví dána?	185
Hek.	Již brzo as o tobě rozhodne los.	
Sbor.	Ó běda mně! Kdo do Argu nebo snad ve Fthijský kraj nebo na ostrov nějaký odvede pryč mě nešťastnou daleko z Troje?	
Hek.	Ach, ach! A komu as já v svém stáří otročit budu a kde, jako trubec, jsouc tvar jen ubohý mrtvého těla a mátožný zemřelých obraz? Kde u dveří budu as na stráži stát neb chovati děti, jež v hodnosti kdys jsem bývala vládkyně Troje?	195
	Celý sbor.	
Strofa.	Ó běda, ó běda! Jak dojíím mne tvůj nářek, jímž nad svou pohanou lkáš! Již nebudu pod Idou za stavem svým z ruky do ruky házeti člunkem. Svých dětí již postavy naposled zřím, ach naposled! Přetěžké útrapy mé budou, ať už mě vede za choť svou Řek, - však prokleta budiž ta osudná noc! - či ať z Peirény korintské, služebnou jsouc, budu nositi ve džberu posvátný mok. Kéž do slavné přijdeme země a bohaté, v Theseův blažený kraj! Jen nikoli k vírům Euroty, tam kde protivné bydliště Helena má, kde v otroctví jsouc, bych se setkala též s jejím manželem, Ilia zhoubcem.	200 205 210
Antistr.	Též Pénejská země, ten velebný kraj, jenž Olympu překrásnou podnoží jest,	215

	vším bohatstvím kypí, jak doslechla jsem, a úrodou bujarých plodin. Do ní přijítí druhé jest přání mé, hned po svaté Thesea zemi. A země též aetenská, Héfaištův kraj, jenž foinické krajině táhne se vstříc, hor sicilských máti, jak slyším, jest proslulá výtečnou úrodou niv. A krajina ležící nejbliž tam u břehu Jonského moře, kterou svlažuje rozkošný Krathidu proud, jenž červeně barví ryšavý vlas, a vodou svou posvátnou život a zdar v té lidnaté vytváří zemi. Však tamhle již od vojska Danaů jde sem hlasatel, nositel nových nám zpráv, a krok jeho k rychlosti pohání spěch. Co nese? Co vyřídí? Jistě jsme již teď otroky hellénské země!	220 225 230
	(Vystoupí hlasatel T a l t h y b i o s.)	
Talth.	Ó Hekabo, že časté cesty do Troje jsem konal jako posel vojska řeckého, ty jistě víš, a dříve již jsi znala mě: jsem Talthybios, novou zprávu přináším.	235
Hek.	Toť, milé ženy, čeho dávno bojím se.	
Talth.	Jste přiděleny, toho-li sebojíte.	240
Hek.	Ach, kterou as osadu thessalskou budeš teď jmenovat, fthijskou či kadmejskou?	
Talth.	Jste každá dána jinému, ne pospolu.	
Hek.	A komu která připadla? A kterou z nás čeká snad šťastný los?	245
Talth.	Já vím; však zvláště ptej se, ne vše najednou.	
Hek.	Řekni mi, kdo mou dceru dostal, kdo, ubohou Kasandru?	
Talth.	Tu Agamemnon kníže zvláště vybral si.	
Hek.	Aby u ženy lakonské v otroctví byla tak? Ó běda mně!	
Talth.	To ne, však za účelem sňatku tajného.	
Hek.	Tu Foibovu pannu, již kadeří zlatých bůh udělil čestný dar života bez sňatku!?	
Talth.	Je láskou raněn k dívce bohem nadšené.	255
Hek.	Strhni, ó dítě, a shod' přesvatý vínek ten a odhod' ty stuhy, svůj posvátný šat!	
Talth.	Což lože sdílet královské jí není ctí?	
Hek.	A kde jest má dcera, již jste mi vzali naposled?	
Talth.	As Polyxena? Nebo na kterou se ptáš?	
Hek.	Na tuto; komu ji přiřkl los?	
Talth.	Ta k službě dána hrobu Achilleovu.	
Hek.	Ó běda! hrobu jsem služebnou zrodila! Jaký však zákon tj. neb obyčej řecký, ó příteli?	
Talth.	Svou dceru blahoslav; jí dobře vede se.	
Hek.	Co pravíš tím? Zří-li pak na světlo sluneční?	
Talth.	Jí dostalo se býti trudů zbavenu.	270
Hek.	Co v boji mocného Hektora žena nešťastná, ubohá Andromaché, jaký osud má?	
Talth.	I tu si vybral zvláště Achilleův syn.	
Hek.	A já čím jsem služebnou, já s touto hlavou šedivou, kteráž v ruce hůl za třetí nohu mám?	

Talth.	Tvým pánem bude Odysseus, král ithacký.	
Hek.	Ach, ach!	
	Tluc ostříhanou hlavou svou, obě si tváře nehty rvi a drásej!	280
	Ó běda mně!	
	Té ohavné úskočné mám otrokyní být, odpůrci svatých práv, zákonů trhači, jenž na ruby všechny věci obrací, zpřehází jazykem svým dvojitým, z přátelství dělá svár? Pak zalkejte, vy ženy, nade mnou!	
	Již veta jest po mně nešťastné, konec s ubohou; mě postihl nejhorší osud.	290
Sbor.	Svůj osud znáš již, paní, ale osud můj kdo z Achajů neb Řeků ve své moci má?	
Talth.	Co nejrychleji, služi, jděte, přiveďte sem Kasandru, ať vojevůdci v majetek ji odevzdáme! Potom také ostatním ty přidělené zajatkyně odvedu. Ha, jaká zář to uvnitř plane z pochodně? Což zapalují byty Trojanky, či co? Že z této země odvedeny do Argu být mají, vlastní tělo ohněm hubíce, chtí zemřít? Ba věru člověk svobodný že v takém stavu těžce snáší porobu!	300
	Hej! Otevři! Ať na mně vina nepadne, že těmto pomohl jsem k škodě Achajů.	305
Hek.	Ne, nezapalují; to dcera Kasandra sem spěchá běžíc jako bakcha s pochodní. (Kasandra vběhne na jeviště držíc hořící pochodeň.)	

K a s a n d r a.

Strofa.	Vysoko světlo nes! Pochodně září ctím svatyni tuto zde.	
	Juchej! Hyméne, pane můj! [Juchej, juchej!]	310
	Šťasten je ženich můj, šťastna já nevěsta, za krále manžela se v Argu chystám provdati. Juchej! Hyméne, pane můj!	
	Ty, matko, stále slzíc, naříkáš a běduješ jen pro smrt otce našeho a zkázu vlasti milené, a proto k sňatku svému já si zapaluji pochodeň,	315
	ať září, světle plápolá, ať plá, Hyméne, k poctě tvé i tvé, Hekato, tato zář u lože nevěsty, jak káže zvyk.	320
Antistr.	Do výše zvedej krok, do tance dej se v skok; juchej! jako když otec náš byl živ hýčkán jsa štěstěnou. To svatý rej!	
	Foibe, ty vediž jej; ve stínu vavřínů v tvé svatyni já kněžkou jsem, juchej! Hyméne, sláva ti; ó matko, dej se v rej a nohu pozvedej	330

	a toč se kolem v bok, svůj milý zaříd' krok dle mého kroku tam a sem!	
	Ó pějte ke cti Hyménu	335
	a velejte jej písněmi, mně nevěstě pak výskejte!	
	Nuž v před, Trojanky krásných říz, váš zpěv oslavuj sňatek můj, opěvuj manžela, jenž mi určen jest.	340
Sbor.	Ó královno, svou zadrž dceru šílenou, ať lehkým krokem nejde v tábor achajský!	
Hek.	Ó Hefaiste! tyť světla nosíš svatební – však tuto zažehl jsi smutnou pochodeň, zmar velkých nadějí. Ó běda, dítě mé, že pod argejské zbraně hrotem sňatek svůj kdys budeš slavit, nikdy nemyslela jsem. Dej sem to světlo! Oheň nosit nesluší se divé bakchantce, a osud k rozumu tě nepřivedl, ale stále stejná jsi. (Vezme pochodeň Kasandře z ruky.)	345 350
Kas.	Tu smolnici vy, Trojanky, pryč odneste a pláčem splat'te její zpěvy svatební. Ó matko, ověnci mou hlavu vítěznou a z mého sňatku královského radost měj, a pryč mě vyprav, kdybych sama nechtěla. A žeň mě násilím; vždyť jest-li Loxias, můj sňatek dráže splatí nežli Helenin ten slavný Řeků vůdce, Agamemnon král. Já usmrťm jej a dům jeho vyvrátím, tak pomstu berouc za bratry a za otce.	355 360
	Však o tom pomlčím; a o sekeře nebudu teď pět, jež na šíj mou i druhých dopadne, ni o zabítí matky, které způsobí můj sňatek, Atreova domu o zkáze: chci ukázat, že město naše šťastnější jest Achajů – jsem sice šílená, než přec jen na tu chvíli zadržím své šílení – ti pro jedinou ženu kvůli Kypřance - to pro Helenu – zahubili tisíce. moudrý vůdce pro své škůdce největší své nejmilejší zhubil, děti, radost svou, dav z domu obět' bratru svému pro ženu, jež ráda unést dala se, ne násilím. Když přišli k břehům Skamandru, tu zmírali, ne že by bral jim někdo země hranice neb rodné město s hradbami; kdo v boji pad', ten dětí nespátřil a nebyl rukou manželky své v rubáš zahalen, než leží v cizině. A doma věci těm se dály podobné: tam vdovy mřely, lidé byli bez dětí, jež marně vychovali; není nikoho, kdo zemi rovu jejich krev by daroval. Je věru hodno této chvály vojsko to. Je lépe mlčet o špatnostech; zpěvu dar, jenž o zlém pěl by, kéž mi není údělem!	365 370 380 385
	Však Trojané – což nejkrásnější sláva jest – ti předně mřeli za svou vlast; kdo v boji pad', byl mrtev od svých přátel domů odnesen a ve své vlasti, v rodné země objetí byl rukou těch, jimž patřilo to, pochován. A kteří z Frygů v zápase tom nepadli,	390

	co den stále byli s dětmi, s manželkou; však Achajové radostí těch neměli. A s Hektorovou smrtí slyš, jak věc se má: on zemřel hrdinou a rekem uznán byv,	395
	a toho jest jen příchod Řeků příčinou: Vždyť nebýt toho, cena jeho neznáma by byla. Paris dceru Diovu si vzal; tu nevzav, měl by ženu, o níž mlčí se.	
	Hled' ovšem válce vyhnout se, kdo's rozumný; když dojde k ní však, věncem čestným pro obec jest krásně zahynout, však hanbou mrzká smrt.	400
	A proto, matko, země naší nelituj, ni sňatku mého; neboť zhubím sňatkem svým i své i tvoje nepřátele úhlavní.	405
Sbor.	Jak vesele se směješ vlasti neštěstí a hlásáš, co se klamným hlasem ukáže!	
Talth.	Tvou mysl kdyby Foibos nebyl pomátl, ne beztestně bys takovými výroky mé vojevůdce provázela ze země.	410
	Než důstojnost a moudrost podle domnění nic větší váhu nemá nežli nicotnost. Vždyť nejmocnější panovník všech Hellénů, syn milý Atreův, tu bakchantku si vyvoliv, své lásce podlehl. Já sice chudý jsem,	415
	však tuto přece bych si nevzal za ženu. Co's řekla – neboť nemáš smysly v pořádku – tvé výtky Argejským a chválu Trojanů, to dávám větrům napospas. A se mnou pojď již k lodím, mého vůdce krásná nevěsto!	420
	(K Hekabě): A ty, až Laěrtův si přátel bude syn tě odvést, jdi; vždyť služkou ženy rozšafné ty budeš, jak dí ti, kdož přišli do Troje.	
Kas.	Tot' věru zdatný sluha! Jakou biřici as mají pověst? Všechněch lidí povrhel jsou tito tyranů a obcí sluhové.	425
	Ty myslíš, pod krov Odysseův matka má že přijde? Kde by byla slova Foibova, jež bůh ten zjevil mně a která dí, že zde má matka zemře? Ostatní ti prominu.	430
	Ten chudák neví, jaký osud čeká jej! Že zlatem bída má a Trojanů se zdát mu jednou bude. Deset let až uplyne tu k těmto ještě, do vlasti své přijde sám.	
	Kde úzký průliv dvojí skály Charybdy jest hrozné sídlo, Kyklops horal lidojed, kde Kirké, vepřů čarodějka ligurská, a ztroskotání lodí na slaném moři, a lótu požitek, skot svatý Héliův,	440
	jenž z masa svého vydá kdysi bučení, hlas trpký pro Odyssea! Však stručně jen: živ přijde do Hádu a moři unikna až přijde domů, strasti steré najde tam.	
	Ale nač tu vystřeluji z úst svých jeho lopoty? Pojď již, ať co nejdříve vdám se za ženicha do Hadu! Zlý jsa pohřben budeš zle, ne ve dne, nýbrž v noci, na své činy hrdý v duchu náčelníku Danaů!	
	Já pak mrtvá do rokliny nahá budu vhozena, do bystřiny proudící a poblíž hrobu ženicha zvěři dána na pospas, já, služebnice Foibova.	450

	Vínky boha nejdražšího, posvátné vy ozdoby, bud'te s bohem! Opouštím již slavnosti, svou radost kdys!	
	Leťte odervány s mého čela; tělem dosud čista jsouc, po rychlých je větrech tobě, pane věšteg, posílám. (Odhazuje vínky.)	
	Vůdcova kde kotví loď? Kde asi vystoupiti mám? Nemůžeš dost dychtivě už vítr čekat do plachet, abys jemu ze tří Lític mnou si odtud odvezl! S bohem, matko, neplač nic; buď s bohem, milá Otčino!	
	Kterí pod zemí jste, bratři a též rodný otče náš, brzo uvítáte mě; jdu mezi mrtvé s vítězstvím, zničivší rod Atreovců, kteří zahubili nás. (Sluhové ji odvádějí.)	460
	(Hekabé klesá na zem.)	
Sbor.	Což nevidíte, strážné staré Hekaby, že pani naše na zem padá bez hlesu? Jí chopte se! Snad nenecháte stařenu, zlé ženy, ležeti? Hned pozdvihněte ji!	465
Hek.	Jen nechejte mě, dívky, ležet na zemi; vždyť nelibé se libým nestane, a to, co trpím teď i dřív, co ještě vytrpím, je pádu hodno. Bohové! Sic spojence to špatné volám, přec však bohy vzývati má smysl jakýs, když nás potká neštěstí. Chci nejdřív tedy dobré věci povědět, bych nad zlými tak větší soustrast vzbudila. Já kněžnou byla, za knížete provdána, a jemu zrodila jsem děti výtečné, ne nuly pouhé, nýbrž z Frygů nejlepší; a rodem takým trojská ani hellénská ni cizí žena nikdy nemůže se honosit. A ty jsem padat zřela kopím hellénským, a vlasy svoje ustříhla jsem u hrobů a oplakala otce jejich Priama, ne z doslechu snad – vlastnímá jsem očima smrt jeho zřela u oltáře Diova, i města pád. A dcery své, jež pro vzácné a vybrané jsem vychovala ženichy, jsem jiným chovala, mně byly odňaty. A že kdy uvidí mě, není naděje, a já sama nikdy jich už neužiji. To poslední však korunou je pohrom zlých: já do Řecka jdu, žena stará, v otroctví. A co se mému stáří hodí nejméně, to uloží mně: budu klíče hlídati jsouc vrátnou, já, jež Hektora jsem zrodila, neb jídlo strojit, lehávati na zemi, jsouc schoulena, ne na královské posteli, a cáry šatů zedranými zedrané si kryjíc tělo, nedůstojně šťastlivcům. Jak nešťastna jsem ženy jedné pro sňatek, co zkusila jsem a co ještě zakusím! Ó dítě, spolubakcho bohů, Kasandro, Tvůj svatý úřad jakým skončil neštěstím! A ty, kde jsi as, Polyxeno nešťastná! A tak ni mužské ani ženské potomstvo, tak četné, není platno nic mně ubohé! Proč zvedáte mě přece? V jaké naději?	470 475 480 485 490 495 500 505

Mou nohu, jež kdys křepce v Troji chodila,
 teď zotročenou, veďte v listí spadalé
 a k stěně skalní, abych padnouc zhynula,
 jsouc rozdrčena kameny! A nikoho,
 dřív nežli zemře, za šťastného nemějte. 510

S b o r.

Strofa. O Troji, Muso, mi přej
 píseň nápěvem novým,
 v slzách zazpívej zpěv,
 jak při pohřbu zpívá se!
 Ted' nad Trojou naříkat chci, 515
 svůj vyzpívat žal,
 jak čtyrnohý argejský povoz
 mou se záhubou stal, mne zajatkyně bídné,
 když koně se zbraní v útrokách
 a s uzdou zlatou zanechali 520
 v bráně Achajové.
 Vykřikl hlasitě lid,
 Na skálu trojskou se postaviv:
 „Je konec našich trampot všech!
 Tu sochu svatou odvlecte 525
 v chrám trojské dcery Diovy!“
 Kdo z mladých na to nevyšel,
 kdo nešel z domu ze starých?
 A za veselých zpěvů
 vtáhli léčku zhoubnou. 530

Antistr. Veškeren frygický lid
 ven se vyhrnul k branám,
 by tesanou z pohorských dřev
 tu nástrahu argejských hlav
 a dardanské otčiny zmar, 535
 dal bohyni své,
 panně nevdané, nesmrtelné, ke cti.
 Lany lněnými s obou stran jak lodi černé
 trup jej vlekli v kamenný byt
 a na půdu vlast svou ničící 540
 své božské Pallady.
 A za práce radostné
 večerní soumrak přikvapil
 a flétny zněly libycké
 a zpěvy Frygů, panen sbor 545
 pěl v dupot křepkých kročejů

- 57 -

zpěv radostný. A v domech zář
 a světél skvělá záplava
 v dál zaháněla stínů
 nočních přísvit černý. 550

Dozpěv. Též já jsem rejem slavila
 kol chrámu dceru Diovu
 a pannu v horách sídlící.
 Tu vraždy pokřik naplnil 555
 vše město, hradu končiny.
 A dítky malé, milostné
 svých matek šatů ručkama
 se zachytaly zděšeny.
 Vystoupil Arés z nástrahy, - 560

panenské čin to Pallady –
vražďení kolem oltářů
Frygové; ženy mladistvé,
žalostně mužů zbavené,
ti junorodou přinesly, 565
Hellado, odměnu,
však Frygů otčině hoře.
Tot' Andromaché, Hekabo, hled',
že na voze cizinském přijíždí sem!
Vedle houpá se, opřen o její hrud', 570
Milý Astyanax, Hektorův syn.
Hek. Ó nešťastná ženo, kam na voze tom
as odjíždíš, po boku spěžovou zbroj,
již Hektor kdys nosil, a válečný plen,
jenž Frygům byl sňat;
jím ozdobi fthiótský Achillův syn 575
své vzdálené od Troje chrámy?

Strofa. Andr. Mě řečí páni odvázejí.
Hek. Běda!
Andr. Proč lkáš píseň smutku, sténáš
Hek. Ach, Ach! Andr. nad bolem mým,
Hek. Probůh! Andr. osudem zlým? 580
Hek. Děti! Andr. Byli jsme kdys.
Hek. Je konec štěstí, konec Troje
Andr. bědné! Hek. a mých dětí ušlechtilých.
Andr. Ach, ach! Hek. Jaká je má
Andr. bída! Hek. Osude zlý 585
Andr. města. Hek. hořícího!
Andr. Ó přijď, choti ke mně –
Hek. Můj synu, jejžto voláš,
ubohá, v podsvětí jest –
Andr. - záštitu své choti! 590

Antistr. A ty, hrůzo Řeků
Hek. a kdys z dětí našich
nejstarší, do Hádu
ke spánku mě ulož!
Andr. Veliké stesky to jsou; a my trpíme bolesti hrozné,
nad města našeho pádem, a k bolesti druží se bolest,
bohové nepřejí nám, kdežto syn tvůj unikl Hádu,
jehožto hanebný sňatek náš rozbořil vysehrad trojský.
Mrtvoly krvavé leží tam u chrámu Pallady božské
na pospas supům, a otroctví na sebe přijala Troja.
Hek. Majíc tě opustit, vlasti má ubohá, nad tebou pláči,
vidouc tvůj žalostný konec, a nad domem rodiny
svoji.
Tolik vás zrodívši, děti, teď samotna zůstávám bez
vás.
Jaký to žalozpěv, jaké to strasti * * * *
za slzou se řine mi z oka 605
nad naším rodem. Však mrtvý již neví
o strastech [nad nimi nemusí plakat.]

Sbor. Jak příjemné jsou slzy lidem nešťastným
a nářek, kvílení a píseň smuteční!
Ó matko muže, jenžto nejvíc Argejských 610
svým kopím skolil, tohle musíš viděti?

Hek. Moc bohů vidím, kteří vhůru zvedají,
co ničím není, hubí, co se velkým zdá.
Andr. Nás vezou s děckem jako lup, a vzácný rod
jde do otroctví; taký převrat stíhá jej! 615

Hek. Moc osudu jest veliká; též odešla

	ted' Kasandra, vyrvána mi násilím.	
Andr.	Ach, ach!	
	Kdos jiným druhý, zdá se, vyvstal Aiantem	
	tvé dceři; ještě však jsi jinak nemocna.	
Hek.	Mé bědy míry ani počtu nemají;	620
	a neštěstí jde za neštěstím o závod.	
Andr.	Tvá Polyxena Achillova u hrobu	
	je sklána darem bezduchému mrtvému.	
Hek.	Já nešťastnice! Toť ta jasná hádanka,	
	již Talthybios nejasně mi pověděl!	625
Andr.	Já sama shlédla jsem ji, s vozu skočila	
	a oplakavši mrtvou šatem přikryla.	
Hek.	Ó běda, dítě, pro tvou oběť bezbožnou;	
	ó dvakrát běda! Jak jsi bídne zhynula!	
Andr.	Ba zhynula, jest mrtva; přec však šťastnějším	
	je smrt jí údělem než život mně.	
Hek.	Ó dítě, není totéž mrtev být a žít;	
	smrt holé nic, však život přec má naděje.	
Andr.	Ó matko, rodičko! Slyš slovo nejkrasší,	
	jež srdci tvému v hoři bude útěchou.	635
	Já nezrodit se smrti kladu na roveň,	
	však lépe zemřít než bídne živořit;	
	vždyť mrtvý zlého nezná, bolu necítí;	
	však kdo byv šťasten dříve padl v neštěstí,	
	ten v duchu téká v šťastném žití dřívějším.	640
	A ona stejně, jak by světla nezřela,	
	jest mrtva a nic neví o svém neštěstí.	
	Já ale míříc za slávou, a dosáhši	
	co nejvíce, jsem štěstí potom pozbyla.	
	Co pro ženy jest nalezeno řádného,	645
	to konala jsem v Hektorově příbytku.	
	A především, ať jest to hanou žen či ne,	
	však jistě pověst zlou má v zápětí již to,	
	když žena doma nezůstává; touhy té	
	já nemajíc, jsem zůstávala v domově	650
	vnitř komnat svých a ženských uhlazených slov	
	jsem nepouštěla tam, než majíc rozum svůj	
	již z domu rádcem dobrým, jsem si stačila.	
	A jazyk mlčelivý, pohled laskavý	
	jsem měla pro muže; v čem nad ním zvítězit,	655
	jsem věděla, i kde mu nechat vítězství.	
	A pověst o tom, došla k vojsku Achajů,	
	mou byla zkázou; když jsem byla zajata,	
	syn Achilleův chtěl mě pojmout za ženu;	
	tak otrokyní budu v domě vrahově.	660
	A Hektorovu milou odstrčíc,	
	své srdce otevru-li choti novému,	
	zlou káži se k mrtvému; však tomu-li	
	svou lásku nechám, pány své si pohorším.	
	Však říkají, že uvolňuje jedna noc	665
	prý odpor ženy vůči loži mužovu.	
	Tou zhrdám, která zapomněvši prvního,	
	má jiného hned ráda v novém naželství.	
	Vždyť ani hříbě odloučené od druhu,	
	s nímž žilo dosud, jho své rádo nenese.	670
	A přece zvíře nemá řeči, myšlení	
	je neschopno a přirozenost horší má.	
	Však ty, ó milý Hektore, jsi stačil mně	
	i umem, rodem, bohatstvím i mužností	
	byl's veliký; a čistou z domu otcova	675

	mě pojav, první's vstoupil v lože panenské. A teď jsi mrtev, a já pluji do Řecka, kde budu zajatkyní ve jhu otrockém. Zda myslíš, že jest menší moje neštěstí než konec Polyxeny, nad níž naříkáš?	680
Sbor.	Mně ani naděj' nezbyvá, ta smrtelných všech kotva, ani v duchu sebe neklam, že štěstí dojde; ač je sladko doufati. Máš stejný osud nešťastný a pláčem svým mi připomínáš, jak jsou těžké strasti mé.	685
Hek.	Já nevstoupila dosud lodi do nitra, však známa jest mi z obrazů a z doslechu. Jen mírnou bouří jest-li plavcům přestáti, tu s chutí o záchranu z útrap pracují, ten u kormidla, druhý stojí u plachet, ten vodě vniknout brání; když však překročí už míru moře vzbouřené, tu osudu se vzdavše, nechají se vlnám unášet. A tak i já teď, strastí majíc přílišně, jsem něma a již nářku zanechala jsem, mát' vrch již příval bídy bohy seslaný. Než, milá dcero, Hektora již osudu nech jeho; neboť nespasí ho slzy tvé; a nynějšího pána svého v účtě měj, své vnady ducha muži dávajíc.	690
	Tak zároveň i přátelé své potěšíš i tuhle syna svého vychováš, by ku blahu byl Troji, kterou jednou snad tví synové zas pozděj' někdy osídlí, a Troje ještě jako město povstane.	695
	Než ze slova zas jiné slovov' vyplývá; proč zase vidím toho sluhu řeckého sem kráčet, hlasatele nových úradků? Ó choti Hektora, dřív z Frygů prvního, ty nehněvej se na mě; nerad oznámím ti Danaů a Pelepovců poselství.	700
Talth.	Co jest, že úvodem tak špatným začínáš?	
Andr.	Jest usneseno, že tvůj syn – jak říci to?	
Talth.	As nemá míti téhož pána jako já?	
Andr.	Ne, tomu nikdo z Řeků pánem nebude.	715
Talth.	Má tady jako zbytek Frygů zůstatí?	
Andr.	Já nevím, jak ti lehce říci zlou tu věc.	
Talth.	Tvůj ostych chválím, vyjma dobré řekneš-li.	
Andr.	Nuž věz tu hrůzu: syn tvůj bude usmrčen.	
Talth.	Ó běda! Jakou slyším hrůzu nad hrůzy!	720
Andr.	To Odysseus svou řečí v radě zvítězil,	
Talth.	Ach běda! Toť jest utrpení přes míru!	
Andr.	řka, reka-otce syn že nesmí živen být,	
Talth.	Kéž zvítězil tak mluvě rodu o vlastním!	
Andr.	že musí dolů shozen býti s trojských zdí.	725
Talth.	Tak ať se stane, ty pak rozumnější buď; tu toho nechraň, snášej bol svůj důstojně a pomysli, že slabá jsouc nic nezmůžeš. Vždyť nemáš nikde ochrany, a uvažuj: vlast zhynula i manžel, ty jsi zajata; jak žena s námi v zápas by se mohla dát, jsouc sama? Proto též si boje nežádám a nechci s tebou jednat mrzce s přikrostí, však ty zas nesmíš proklínati Achaje. A řekneš-li co, čím se vojska vzbudí hněv,	730
		735

tvůj syn ni pohřben nebude ni oplakán.
Však mlčíc a svůj osud klidně snášejíc,
i syna mrtvého smět budeš pohřbíti
i sama více nakloníš si Achajce.

Andr. Ó dítě drahé, příliš oceněn jsi byl 740
a zemřeš rukou vrahů, matku opustíš,
mě ubohou; rod otcův vzácný zhubil tě,
jenž jiným lidem právě bývá záchranou,
a nic ti neprospěla jeho statečnost.
Ó sňatku můj a manželství mé nešťastné, 745
jež uvedlo mě kdysi pod krov Hektorův,
ne aby syn, ježž zrodím, Řeků obětí
byl, ale vládcem pozeňnané Asie!
Ó synu, pláčeš? Chápeš strašný osud svůj?
Proč chytáš se mne, za šat držíš ručkama 750
a jako kuře pod křídla se schováváš?
Již Hektor nechopí svůj oštěp pověstný
a nepřijde zpod země tebe zachránit,
ni jehoi přibuzní, ni Frygů branná moc!
Však skokem smutným, nelitostně s výšiny 755
jsa na šíj svržen, duši svoji vydecheš.
Ó nejmilejší matce dětské objetí,
ó sladká vůně tvého tělíčka! Ten prs
můj tebe v plenkách tedy marně odkojil
a marná práce má a trudy úmorné. 760
Ted' naposledy matku svoji obejmi,
pojď na mé srdce, kolem krku ručky své
mi oviň a svá ústa na má přitiskni!
Ó Řekové, muk vynálezci barbarských,
proč chlapce toho nevinného vraždíte? 765
Ó Tyndarovno, ne, ty nejsi Diova,
než mnoho otců tebe zplodilo,
a první démon kletby, druhý závisti,
pak vraždy, smrti, všech, jež země živí, běd.
Že Zeus tě zplodil, popírám já rozhodně, 770
ty zhoubo cizinců i Řeků nesčetných!
kéž zhyneš! Neboť velkou krásou očí svých
jsi slavné nivy fryžské mrzce zničila.
Jej veďte, neste, shod'te, když se shodit má,
a snězte jeho maso! Neboť bohové 775
nás hubí, dítě zachrániti od smrti
nám možno není. Zahalte mě ubohou
a hod'te na loď; ke krásné to svatbě jdu,
když musila jsem vlastní dítě zahubit!

(Odchází jsou odváděna.)

Ó Trojo nešťastná, ty hnusný pro sňatek 780
jsi jedné ženy zahubila tisíce!
Talth. Nuž pojď, chlapče! Milené šije se pust'
své zmučené matky, a kráčeť již tam,
kde otecké věže se cimbuří pne;
tam vypustit duši ti přisoudil soud. 785
(K sluhům jej provázejícím:)
Nuž chopte se ho! Však takovou věc
by hlásiti měl, kdo bez citu jest
a kdo nestoudné jednání více má rád
než člověk povahy mojí.

(Odchází s chlapcem.)

Hek. Ó dítě, ty syna jsi bědného syn! 790
Jak bezprávně život tvůj berou nám,
tvé matce a mně! Co mám vytrpět já,
jakou službu ti prokázat? Darem ti dám
(bije se do hlavy)
tyto do hlavy rány a do prsou svých,
neboť nad tím teď vládnu, a nad městem lkám 795
i nad tebou. Jakou bych neznala strast
a co schází mi ještě, bych úprkem prošla
vším souhrnem bídy a zhouby?

S b o r.

Strofa. Ó vladaři Salaminu bohaté úrodou včel,
jenž na výspě oblitě mořem sídlo jsi měl, 800
naproti posvátným břehům, kde ratolest olivy sivé
nejprve vyrostla pod rukou Athéninou,
- nebeský věnec a ozdoba Athén olejem žírných -
ty's přišel, přišel s hrdinou nesoucím luk,
jenž Alkmeniným synem byl, 805
Ilion, Ilion, přišel jsi z domova, před časem kdys,
naše rodiště vyvrátit.

Antistr. A Hellady's výkvět přivedl s sebou, pro koní dvě
se hněvaje, u Simoentových břehů loď
zastavil's brázdící moře a přivázal provazy kormu,
ruční zbraň nechybující vyndal z lodi,
Laomedontovu smrt, a pravítka Foibova výtvar
červeným jazykem ohně povalil v prach 815
a zpusťošil všecku trojskou zem.
Dvojím tak tepotem vesel dardanské hradební zdi
oštěp krvavý zbořil.

Strofa. Tak marně Diovu číš 820
ty plníváš, Laomedontův
synu, a u zlatých váz
stavíš svůj bujarý krok,
svou překrásnou konaje službu!
Zatím se v plamenech spaluje tvoje vlast, 825
od břehu moře zní pláč,
- tak jako ptáče když tesklivě
kvílí nad svými mlád'átky - 830
jedeněch nad muži, nad dětmi jiných,
nad matkami staříčkými.
Také koupele tvoje rosné,
cvičiště, závodní běh
jsou ničeny; tvoje mladá tvář 835
však září klidnou lahodou
před trůnem Diovým dál!
Oštěp hellénský zničil
zemi Priamovu.

Antistr. Ó lásko, Lásko, jež kdys 840
jsi přišla sem v dardanské síně,
bohyním vněcujíc hrud'!
Ilia mohutné zdi
jsi tenkrát zřídila, s bohy
vstupujíc v přátelské svazky. Než o činu 845
Diově nemluví již.

	Však bělokřídleho jitra svit, lidmi vítaný s radostí, zemí spatřil vydanou zkáze, spatřil vyšehradu zánik, ač tvůj, Jitřenko, manžel plodný ze země této přec byl, jejž na voze zlatém čtyřspřežím jsi mezi hvězdy unesla; vlasti své nadějí byl velkou; láska však bohů nepomohla Troji.	750
	(Menelaos vystoupí s četou vojáků.)	
Men.	Ó krásný dni, jenž záříš světlem slunečním, dnes choť svou Helenu zas v moc svou dostanu. Jáť do Troje jsem nepřišel, jak myslí se, snad kvůli ženě, ale proti onomu, jenž z domu ženu unesl mi podvodně. Ten potrestán je tedy s boží pomocí, on sám i země kopím řecká zkrúšená. A onu nešťastnici odvést přicházím, - ji chotí, ač kdys byla, nerad jmenuji - je totiž zde v těch zajateckých barácích, jsouc připočtena k davu jiných Trojanek. Ti, kdož jí kopím vydobyli s námahou, ji zabít dali mně, neb, kdybych nechtěl snad, zpět do argejské země smím ji odvésti. Já rozhodl se v Troji nezabíjet jí, než do řecké ji země dovézt a dát ji popraviti za pokutu těm, jimž jejich milí zahynuli v Iliu. Nuž hola! panoši! teď jděte do stanů a přiveďte ji, za vlas vraždou zbrocený ji chopíce! Až větrové nám přízniví sem zavítají, pošleme ji do Řecka.	860 865 870 875 880
Hek.	Ó nositeli země, jenž též na zemi máš sídlo, ať jsi kdokoli, ty záhadný, ať nutnost přírody, ať rozum lidský jsi, ó Die, tebe vzývám! Cestou bez zvuku ty kráčeje, vše lidské řídíš po právu.	885
Men.	Co jest, že bohy vzýváš takto najednou?	
Hek.	Já, Menelae, chválím tě, že zabít chceš svou choť; však varuj se ji spatřit, jala by tě vnaďou; jímáť mužů zrak a vyvrací jí města, čarodějka, domy spaluje. Ó já ji znám, ty též, i kteří zkusili! (Přivádějí Helenu.)	890
Hel.	Ó Menelae, úvod pro mě strašlivý je toto zde! Mě ruce tvých pochopů ven z mého příbytku sem vlekou násilím! Já sice dobře vím, že nenávidíš mě, však přece chci se zeptati: „Jak rozhodli jste o mém žití ty a druzí Řekové?“	895 900
Men.	Stran tebe sporu nebylo, než vojsko vše, jež poškodila's, vydalo tě na smrt mně.	
Hel.	Smím tedy k tomu řečí dáti odpověď, že zemru-li, je proti právu moje smrt?	
Men.	Já nepřišel se domlouvat, než zabít tě.	905
Hek.	Jen vyslechni ji, bez soudu ať nezemře, a dovol, abych odvetnou řeč pronesla já po ní; neboť hrůz, jež v Troji staly se,	

	ty neznáš. Až se shrnou všechny důvody, pak není možno, aby smrti unikla.	910
Men.	Ten odklad povolím; a chce-li mluvit, je volno. Vždyť jen na tvou přímlovu, ať ví, jí dovolím to; kvůli ní však nikoli.	
Hel.	Ať uznáš řeč mou za dobrou či špatnou, mě nepřítelkou máje, neodpovíš snad.	915
	A proto já, co myslím, že bys ve sporu mi mohl vytknouti, hned na to odpovím, své kladouc námitky vždy proti výtkám tvým. Tož předně původ dala k neštěstí zde ta, že dala život Paridu; a za druhé	920
	ten stařec zničil mě i Troju, jenžto nezabil to dítě, trpce ztělesněnou pochodeň. A potom další poslyš, jak se všechno má. On, Paris, soudil trojlístek tří bohyní; a Athéna mu slibovala odměnu,	925
	že jako Frygů vůdce Řecko vyvrátí, a Héra, Asií a celou Evropou že vlásti bude, pro ni-li se rozhodne; a Kypřanka mou krásu chválíc slíbila mu mne, když bohyně ty krásou překoná.	930
	A uvaž věci dál, jež potom sběhly se. Spor Afrodité vyhrála a sňatek můj byl ziskem Řecka; nevládnou vám barbaři, a zotročení nejste žádným tyranem. Zisk Hellady však stal se mojí záhubou;	935
	jsouc provdána svou krásou, ještě tupena jsem za to, zač by ověncit mě slušelo. Však řekneš, pročže o tom bližším nemluví, že z domu tvého tajně jsem se vzdálila.	
	To přišel, mocnou máje s sebou bohyni, zlý duch tu této, ať jej Alexandrem chceš již jménem nazývati nebo Paridem. A toho, hlupáku, jsi v domě zanechal a ze Sparty jsi odjel s lodí na Krétu.	940
	Však dost! Ne tebe, ale sebe táži se dál: Co myslila jsem, že jsem z domu odešla s tím cizincem, svůj dům i vlast svou zradivši? Tu trestej bohyni a více buď než Zeus, jenž ostatních je nebešťanů vladařem, však jejím sluhou; pak mi jistě odpustíš.	945
	Však tu bys mohl uvést výtku důvodnou: Když Paris zemřev vešel země do hlubin, a přestal pro mě sňatek božstvem určený, dům opustíc, jsem měla k Řekům odejít. Že provést jsem to chtěla, to mi dosvědčí i strážci bran i hlídky na zdech hradebních, jež častokrát mě přistihly, jak s cimbuří jsem po provazech na zem tajně slézala.	950
	Však nový choť, to Deifobos, mě odvekl a proti vůli Frygů za manželku měl.	955
	Nuž jakým právem ty bys ještě zabíjel mě, choti, když on si mě mocí za choť vzal a za útěk svůj z domu místo odměny jsem přišla v trpké otroctví? A chceš-li mít vrch nad bohy – to pošetilé přání máš!	960
Sbor.	Ó královno, své děti braň i otčinu a zmař té ženy vábení; řeč krásnou má, jsouc při tom šibalka; a to má velkou moc.	965

Hek.	Já nejdřív bohům ku pomoci přispěji a ukáži, že tato nemluví pravdu.	970
	Já totiž nemyslím, že Héra s Palladou by k takovému nerozumu dospěly, že ona Argos barbarům by prodala a Palla Frygům podrobila Athény.	
	Ty z rozmaru a bujnosti stran krásy své se sešly na Idě. Proč Héra bohyně by takovou velkou touhu měla po kráse? Snad aby lepšího než Dia chotě získala? Snad Pallas z bohů kohos chtěla ulovit, jež od otce si vyprosila panenství,	975 980
	vdát nechtějíc se? Nečiň bohy hloupími, svůj zločin kráslic; nepřesvědčíš moudrého. Že Afrodité, řekla's – je to směšná věc – s mým synem přišla do vašeho obydlí.	
	Což zůstávajíc klidně v nebi, nemohla i s Amyklami dopravit tě k Iliu?	985
	Můj syn byl velmi krásný muž a smysly tvé, jak's jej spatřila, se staly Kypřankou. Zvouť každou hloupost „Afroditou“ smrtelní, jež právem jako „afrosyné“ začíná.	990
	Ty ovšem spatřivši jej v šatě cizinském a zlatem skvíti se, jsi hlavu ztratila. Neb v Argu vychována v skromných poměrech, jsi doufala, až ze Sparty pryč odejdeš, že město Frygů zlatem tekouc zahrne tě přepychem. A Menelaův přibytěk ti nestačil tvou rozmařilost ukojit.	995
	Nuž dál! Ty díš, že syn tě mocí unesl. Kdo věděl o tom ze Spart'anů? Jaký křik jsi strhla, ač přece ještě Kastor mladistvý a jeho bratr, nebyl mezi hvězdami?	1000
	A když jsi přišla do Troje a Argejští hned za tebou, a nastal zápas zbraněmi, vždy, když se hlásilo, tu ten že vítězí, ty Menelaa chválila's, by rmoutil se můj syn, že velikého soka v lásce má; když Troja měla zdar, tu tento nebyl nic.	1005
	A hledíc na štěstí, jen toho dbala jsi, bys jemu v patách šla, však ctnosti nechtěla's.	
	Pak pravíš, že jsi po žebříku kradla se a s věže spouštěla, jsouc proti vůli tam? Kde přistihl tě kdo, že's smyčku věšela neb dýku brousila? To žena šlechetná by byla učinila z touhy po muži!	1010
	Vždyť často jsem tě zvala důrazně: „Ó dcero, utec! Jiný sňatek najdou si již moji synové a k lodím achajským tě tajně dopravím, a skončí zápas náš a Hellenů!“ Však to ti bylo bolestné.	1015
	Vždyť všecku zvůli měla's v domě synově a chtěla's uctívána býti barbary; to hlavní věcí bylo ti. A také sem jsi přišla vyfintěna, vzhůru do téhož zříc nebe jako choť, ty vyvrheli žen jež pokorně a v šatech v cáry zedraných a zimou chvějíc se, vlas majíc ostříhán,	1020
	jsi měla přijít, majíc více skromnosti než nestoudnosti pro své hříchy dřívější.	1025

	A abys, Menelae, cíl mé řeči znal: dej věnec Řekům tím, že tuto zabiješ, jak tebe důstojno, a zaved' tento řád i pro ostatní ženy: za nevěru smrt!	1030
Sbor.	Ó Menelae, předků, rodu důstojně svou ztrestej choť a v očích Řecka slabosti se výtky zbav a nám se ukaž šlechticem! (Menelaos k Hekabě:) S mým míněním se v řeči zcela shoduješ, že tato dobrovolně, cizinci se oddavši, mně z domu odešla. A pro chvast Kypřanku jen vpletla do řeči. (K Heleně:) Nuž pojď, kde kamením tě čeká smrt, trest krátký strasti za dlouhé všech Achajů, ať hanbu mně už neděláš.	1035
Hel.	Ne, probůh, snažně prosím, nezabíjej mne, blud bohů na mě nesvaluj a odpusť mi!	
Hek.	Těž druhů, které zahubila, nezrazuj, já jménem jejich, jejich dětí prosím tě.	1045
Men.	Ó ustaň, stařeno; já téhle nedbám nic! A káži sluhům" k zádi lodní odvěďte tu ženu, na níž bude odvezena pryč!	
Hek.	Ty sám však dovnitř těžé lodi nevstupuj!	
Men.	Proč to? Snad větší váhu nežli dříve má?	1050
Hek.	Ten nemiluje, kdo rád nemá pro vždycky!	
Men.	To na smýšlení milovaných závisí. Jak chceš, tak staň se; na tu ona nevzkročí loď, na niž já; tvá rada jistě není zlá. Až přijde do Argu, dle zásluhy, jsouc zlá, zle zemře a tak všechny ženy pobídne, by ctnostné byly, což však není snadná věc. Než přece této zhouba jejich vášni bláznivé strach nažene, byť byly ještě podlejší. (Odejde s Helenou a družinou.)	1055

S b o r.

Strofa.	Tedy svatyni ilijskou s jejím oltářem obětním v ruce Achajů vydal's, Die, obětních chlebů těž plamen, prchavé myrhy dým, svatý vyšehrad trojský a údolí idská břečťanem porostlá, potoky ze sněhu svlažená, vrcholek prvními paprsky líbaný, přesvaté, ztopené v záři sídlo.	1060
		1065
Antistr.	Pryč jsou oběti, sborů tvých písně líbezná, v noční tmě bohů slavnosti jásavé, zlatých obrazů podoby a přesvaté měsíce Frygů dvanácte počtem. Mně záleží na tom, víš-li to, pane můj, sídlící na trůnu nebeském, v étheru nad městem zhubeným, nad vlastní zničenou běsnícím ohně žárem.	1070
		1075
Strofa.	Milený manžele můj, ty mrtev bloudíš nemyt	1080

	a nepohřben a mě zas dutá mořská loď dopraví, pádíc na křídlech vesel, do Argu, jež oře živí, kde z kvádrů kyklopské ční hradby k nebi. A zástup dětí ve branách se v slzách rozplývá a volá žalostně „Matičko, běda mně!“ A mě pryč samotnou odvádějí Achajští, posadí na tmavou loď, která se vesly dá v běh, svatá kde Salamis ční nebo kde isthmická šíjí dvojmořím otvírá vchod k sídlišti Pelopovu.	1085 1090 1095
Antistr.	Meneleovu kéž loď, až mořem bude plouti a bude aigajského moře uprostřed, dvojklaný blesku udeří oheň za to, že mě uslzenou pryč z Troje žene otročiti Řecku. Však panen radost, zrcadla si zlatá veze s sebou dcera Diova! Nikdy kéž nepřijde do země lakonské, k otcovskému ke krbu, ve spartské Pitany kraj, ke chrámu kovových bran; sňatkem svým poskvrnil čest veliké Hellady měst, způsobil bolestnou strast Simoentovým proudům. Ach, ach, ach, ach! Jak z nového nové se vytváří zas země neštěstí! Nešťastné Trojanky, hle! tu Astyanakta nesou sem k nám již mrtvého; Řekové ukrutnou smrt mu spáchali shobením s hradeb. (Talhybios přichází; jeho průvodčí nesou Astyanakta.)	1010 1015 1110 1120
Talth.	Ó Hekabo, jen úder vesel čeká loď, jež Achillovu synu zbytek kořisti má dopraviti k břehům země fthiotské. On sám již odjel, o nové se doslechnuv zas Péleově pohromě, že Akastos, syn Péleův, jej z jeho země vypudil. A proto rychle, nemoha se zdržovat, již odplul spolu s Andromachou, která slz mi mnoho vyloudila, odcházejíc ze země a lkajíc nad vlastní a s rovem loučíc se v němž leží Hektor. Mne pak za to požádala, bych pohřbil tuhle mrtvého, jenž se hradeb se pádem zabil, synek tvého Hektora. A postrach Řeků, okovaný tu ten štít, jímž otec tohoto si boky zakrýval, mně dala, aby Péleovu ke krbu se nedostal, ni do ložnice, v nížto spát tu toho bude matka – pohled bolestný - než místo rakve z cedru, hrobky kamenné mám na něm hocha pochovat a v lokty své jej vložit, abys mrtvého v šat oblékla a věncem ozdobila, pokud tobě lze,	 1125 1130 1135 1140

	když ona jest už pryč a pánův náhlý spěch	1145
	jí samé syna pochovati znemožnil.	
	My na mrtvolu, jakmile ji upravíš,	
	prst naházíme a pak s lodí vyplujem‘.	
	Co nejrychleji uložené vykonej!	
	Já jedné práce již jsem tebe ušetřil:	1150
	zde totiž přecházejí tokem Skamandru,	
	jsem rány vymyl mrtvému, jej vykoupal.	
	Ted’ půjdu ještě hrob mu v zemi vykopat,	
	by v jedno spojíte se práce má i tvá,	1155
Hek.	nám domů vyplout s lodí rychle pomohly.	
	Nuž na zem složte okrouhlý štít Hektorův,	
	mně pohled trpký, oku nijak příjemný!	
	Ó vy, již zbraní víc než citek vládnete,	
	ó Řekové, proč na tom chlapci ze strachu	1160
	jste novou vraždu spáchali? By Troju snad	
	zas z rumu nezdvihl? Pak nic jste nebyli,	
	když hynuli jsme, ač měl Hektor v boji zdar	
	a jiných bojovníků tisíce; však teď,	
	když město padlo, Frygové jsou zničeni,	
	jste z takového děcka měli strach? Já strach	
	ten nechválím, jenž nemá základ rozumný.	
	Ó miláčku, jak neblahou jsi měl to smrt!	
	Vždyť kdybys zemřel za vlast v květu života,	
	jsa ženat už a bohorovným vladařem,	1170
	tu byl bys šťasten, je-li štěstím taká věc.	
	Však takto shlédnuv jen a v duchu okusiv,	
	jsi nepoznal, co v domě máš, a neužil.	
	Ó hlavo nebohá, jak zohavily tě	
	tvé hradby otcovské, jež stavěl Loxias!	1175
	Jež matka něžně pěstila a líbala	
	tvé kadeře, z nichž kostmi rozbitými krev	
	se prýští, abych neříkala horší věc.	
	Ó ručky s rozkošnými znaky po otci,	
	vy přede mnou tu spočíváte vymknuty!	1180
	Ó ústa milá, jež jste tolik žvatlala,	
	jste něma; lhal jsi, když jsi, ke mně tule se	
	mi říkal: „Matko, velkou kadeř z vlasů mých	
	ti ustříhnu a k hrobu zástup přivedu	
	svých druhů, vroucí pozdrav tobě dáváje.“	
	Však ne ty mně, než tebe já teď, mladšího,	1185
	já stará pohřbím, bez vlasti a bezdětná!	
	Ach! Tvoje četné polibky a výchovy	
	mé práce tatam jest. A jaký nápis dát	
	by asi mohl někdy pěvec na tvůj hrob?	1190
	„Zde toho chlapce zavraždili Argejští	
	kdys ze strachu.“ Jak Řecku nápis potupný!	
	Než ač jsi zbaven otcovského dědictví,	
	přec mítí budeš v hrobě okovaný štít.	
	(Mluví ke štítu.)	
	Ó ty, jenž krásná Hektorova ramena	
	jsi chránil, nejlepšího strážce pozbyl jsi!	1195
	Jak milý znak jest na držadle připevněn,	
	a na okolku oblém stopy potu tkví,	
	jenž s čela častokráte kanul Hektoru,	
	když v boji tuhém přikládal štít ke tváři.	
	Nuž vyzdobte již nebožáčka mrtvého,	1200
	čím možno nám! Neb krásného nám údělem	
	nic božstvo nedává: necht’ vezem to, co mám.	
	Je bloudem člověk, jenž má radost ze štěstí,	

	je stálým pokládaje; podle nálady jak člověk vrtkavý, hned sem, hned zase tam si štěstí skáče; šťasten není stále týž.	1205
Sbor.	Co z fryžské kořisti tu bylo po ruce, tu ženy nesou k vystrojení mrtvého.	
Hek.	Ó dítě, ne že's v jízdě druhý překonal neb v střelbě lukem, kterých zvyků Frygové si váží, nad míru též lovu přejíce, ty ozdoby ti dává matka otcova, kdys tvoje jmění, jež teď bohům protivná ti vzala Helena, krom toho duši též ti zabila a vyvrátila všecken dům.	1210
Sbor.	Ach ach! Mně srdce puká nad tebou, jenž mocným vládcem města měl jsi být!	1215
Hek.	Jež při sňatku si vzíti měl jsi na sebe, až nejpřednější z asiatických pojal bys, ty fryžské šaty skvostné tobě oblékám. A ty, jenž slavným kdysi sterých vítězství Jsi býval otcem, drahý štíte Hektorův, bud' ověnčen; neb zemřeš s mrtvým nezemřev. Vždyť mnohem větší nežli zbrani chytrého a zlého Odyssea patří tobě čest!	1220
Sbor.	Ach, ach! Bolestně, dítě oplakán přijdeš do země. Ó zalkej, matko,	1225
	Hek. Ach, ach!	
Sbor.	svůj výkřik mrtvých. Hek. Běda! Ach!	
Sbor.	Běda, jak nesmírné neštěstí tvoje jest!	
Hek.	Já obvazy ošetřím tedy rány tvé, jež lékařky jméno mám, moc však nikoli; a v podsvětí se otec o tě postará.	
Sbor.	Jen bij se v hlavu, bij se, a pěstí rány zasazuj! Běda, ach!	1235
Hek.	Ženy mé nešjmilejší!	
Sbor.	Řekni jen; co chceš říci nám?	
Hek.	Jen moje tedy strasti chtěli bohové a Troju nejvíc v nenávisti měli z měst, a marny byly oběti. Však kdyby bůh nás nebyl svrchu dolů na zem převrátil, tu o nás, skrytých, by se nepělo; než tak jsme látku dali k zpěvům, jež nás přežijí. Již jděte, mrtvého vložte v smutný hrob; mát' věnec, jak se sluší stínům podzemním. Však mrtvým, myslím, málo na tom záleží zda dosáhne kdos bohatých poct pohřebních; toť živých pouze honosivost ješitná!	1240 1245 1250
Sbor.	Ó běda, ach, ó jaké to neštěstí pro matku tvou, jíž velikou nadějí života's byl rodu vzácného syn, přec sešel jsi přehroznou smrtí! Haha, co to? Tam na vrších Ilia jaké to zřím běhat ohnivce? Planoucích pochodní řad se zmítá jim v rukou. To nové zas zlo asi nešťastnou postihne Troju! (Přichází Talthybios s četou mužů nesooucích	1255

	pochodně a s několika muži, kteří odvedou Hekabu.)	
Talth.	Vám vůdcům, jimžto město Priamovo dán byl rozkaz zapálit, vám hlásím: Nedržte jen tak již pochodně a oheň vrhejte, ať rozboříce v rupy město ilijské, se chutě z Troje vypravíme k domovu!	1260
	A vy, bych jednou ranou zabil mouchy dvě, vy, děti Troje, jasným hlasem polnice až dají znamení vám vojska vůdcové, hned jděte k lodím, jež vás odtud odvezou.	1265
	A ty, ó ženo stará nad vše nešťastná, pojď s námi! Tyto pro tebe poslal Odysseus, s nímž jako služka odejdeš, jak určil los.	1270
Hek.	Já nešťastná! To ještě tedy ze všech běd mě na konec a jako závěr čekalo! Jít z otčiny, an požár město ztravuje!	
	Nuž, stará noho, ač ti těžko, pospěš si, bych pozdravila ještě město nešťastné! Ó Trojo, jež jsi vynikala mezi barbary, tvé jméno slavné brzy přejde v dým.	1275
	Ty hoříš, nás pak vyvádějí ze země jak otroky. Ó bozi! Nač však volám je? Vždyť dřív mne neslyšeli byvše volání!	1280
	Nuž skočme do ohně! To nejkrásnější smrt nám bude: v ohni zemřít se svou otčinou!	
Talth.	Ty šílíš, nešťastnice, nad svým neštěstím! Již odved'te ji, nešetřte! Vždyť musíme ji odvést pánu jako jeho čestný dar!	1285
Hek.	Ó hrůzo všech hrůz! Ó Die otče a vladaři náš, vidíš, jaké to bezpráví nám se děje, tvému rodu Dardanovu?	1290
Sbor.	Ó vidí, Troja veliká však v niveč zaniká, a už jí není!	
Hek.	Ó hrůzo všech hrůz! Již Troja plane v ohni a hltá plamen vysehradu síně, město i končiny hradební!	1295
Sbor.	Zničena kopím hyne zem, jako cedr šípem s nebe zasažený, a s ohněm dravým ničí síně kopí nepřátelská.	1300
Strofa.	Hek. Ach žel, ty země, živitelko dětí mých!	
Sbor.	Ach, ach!	
Hek.	Ó děti, slyšte, slyšte matčin nárek!	
Sbor.	To mrtvé voláš zpěvem smutečným.	
Hek.	A kladu na zem staré údy svoje a obojí rukou tepám půdu.	1305
Sbor.	My klekáme na zem s tebou spolu, manžely své vzývající, nebožtíky dole.	
Hek.	Jsme hnány jako plen	1310
	Sbor. Ó žalný sten!	
Hek.	v dům zotročení ze své země otcovské. Ach, ach – ach, ach! Ó Priame, ty nepohřben a bez přátel	
	jsa mrtev, neznáš strastí mých!	
Sbor.	Černá smrt ti oči zahaluje, jenž jsa zbožný, bezbožně's byl zabit.	1315

Antistr. Hek. Ach žel, vy síně, žel, ó město milené!
 Sbor. Ach, ach!
 Hek. Ten plamen rudý zdržte a hrot kopí!
 Již na zem hned bez jména se zřítíte!
 A prach, jak dým k nebi vzlétající, 1320
 mi poznati dům můj nedovolí.
 Sbor. A zaniká jméno země; jedno
 mizí za druhým, a není
 nešťastné již Troje.
 (Je slyšeti pád budovy.)
 Hek. Zda slyšeli jste? 1325
 Sbor. Vyšehradu pád!
 Hek. Již celé město řítí se a propadá.
 Ó žel, ó žel!
 Mé údy třesavé, již v krok
 se dejte! Cestu nastupte
 již v smutný život otrocký.
 Sbor. Ach, město nešťastné! My rovněž
 k lodím řeckým na cestu se dejme!

POZNÁMKY.

Verš 5. Apollodoros praví o tom: „Apollon a Poseidon, chtějící vyzkoumati zpupnost Laomedontovu, připodobivše se lidem, slíbili mu, že za odměnu opevní pergamon“.

Verš 31. Myslí se Akamas a Démofon.

Verš 90. Mys Kafareus na jihozápadním břehu eubojském.

Verš 116. Vzhledem k v. 138 a 139 musíme si lože Hekabino představit tak, že jest to jakýsi úzký schod hned vedle stěny stanu Agamemnonova, na němž možno jen seděti, ležeti však pouze na jedné straně bokem. Proto přeje si Hekabe, aby se mohla aspoň položit na hřbet a odpočinouti údům.

Verš 132. Kastor a Polydeukés jsou bratři Helenini; Eurotas řeka ve Spartě. O Kastrovi zmiňuje se básník proto, že když Théseus Helenu uloupil, Kastor jej stíhal válkou a dobyl attické dědiny Afidny.

Verš 221. Myslí se Karthago jakožto osada foinická.

Verš 226. Krathis, řeka v Achai na Peloponnesu, tekoucí s hory téhož jména do zálivu Korinthského; dle ní nazvána pak řeka v jižní Italii u města Sybaridy, tekoucí do zálivu Tarentského. Zde myslí se tato druhá, o ní praví též básník Ovidius, že barví vlasy do zlatova a jantarova. Slovo „ryšavý“ řečeno jest prolepticky ve smyslu „činí jej ryšavým“; tak je také v textě řeckém.

Verš 250. Totiž Klytaiméstry jakožto dcery krále spartského Tyndarea.

Verš 270. Toto místo jest úmyslně dvojsmyslné. Hekabé zůstává v nevědomosti stran osudu své dcery až do v. 622.

Verš 320. Zapáliti pochodeň při sňatku dceřině bylo úkolem její matky.

Verš 323. Hekatu vzývá jakožto bohyni světla; není však to narážka na její nešťastný sňatek.

Verš 382. T. j. na hrobě jejich obětoval.

Verš 384. Tím naráží na cizoložství Klytaiméstrino.

Verš 398. Podobně praví o něm básník Ovidius: „Kdo by znal Hektora, kdyby Troja šťastna byla bývala?“

Verš 431. T. j. Odyseus.

Verš 446. Myslí Agamemnona.

Verš 540. T. j. chrámu, z něhož měla vzejít zhouba pro celou zemi.

Verš 595. Míněn jest Hektor.

Verš 619. Andromaché myslí tím smrt Polyxeninu, Hekabé však vztahuje výrok její na své neštěstí.

Verš 799. Troju zakládali pomáhali Laomedontovi bohové Poseidon a Apollon; když však Laomedon jim nedal slíbené odměny, seslal Apollon na město mor a Poseidon mořskou obludu, již měla být vydána i dcera Laomedontova. Ji osvobodil Heraklés, vyžádal si za odměnu dvě koně; když pak Laomedon slíbené odměny mu zase nedal, podnikl Heraklés spolu s králem salaminským Telamonem výpravu proti Troji a vyvrátil ji. To bylo první dobytí Troje.

Verš 822. Synem Laomedontovým byl Ganymédes, jež Zeus unesl a učinil svým číšníkem.

Verš 842. Eós, bohyně ranních červánků, unesla syna Laomedontova Tithona, učinivši jej nesmrtelným.

Verš 846. T. j. unesení Ganyméda, na něž nepohlíží Euripidés zraky svých vrstevníků s obzvláštním obdivem.

Verš 886. V ponětí tomto jeví se stopy učení Anaxagorova o světovém rozumu.

Verš 922. Hekabé před narozením Paridovým měla sen, že porodila pochodeň. Apollon dal pak věštbu Priamovi, aby syna, jenž se mu narodí, odložil, ježto hrozí zkázou jeho rodu i Troji.

Verš 940. T. bohyni lásky Afroditu.

Verš 961. = kromě toho, nadto.

Verš 990. T. j. nerozumnost, pominutí smysly.

Verš 1013. T. j. za tím účelem, aby si vzala život.

Verš 1030. T. j. povznes je v očích ostatních národů.

Verš 1067. Tím myslí básník řeku Skamandros.

Verš 1070. Staří měli o hoře Idě představu, že zachycuje první ranní paprsky sluneční, je soustředěná a dále vysílá jako zářící ohnisko.

Verš 1076. Myslí se tím orgie na počest fryžské bohyně Kybely, jejíž obrazy a sochy při slavnostních průvodech byly nošeny. Slavnosti konaly se vždy za novoluní, tedy dvanáctkrát do roka.

Verš 1112. Pitané byla část Sparty, jeden z pěti jejích okresů.

Verš 1113. Myslí se chrám bohyně Athény.

Verš 1127. Akastos, syn Péliův a bratr Alkéstidin, král v Iolku, vypudil Pélea, otce Achillova z království fthijského. Když se o tom dověděl Neoptolemos (jinak zvaný Pyrrhos), syn Achilleův, vrátil se z Troje domů, aby svého děda a království ochránil.

- 73 -

Verš 1158. Vlastně“ „vy, kteří se honosíte převahou zbraní spíše než nadbytkem velkomyslnosti.“

Verš 1177. Staří neradi vyslovovali větu, že mozek zeje z lebky.

Verš 1222. T. j. „budeš pochován s mrtvým mým vnukem, ač jsi nezemřel, poněvadž jsi vůbec nežil.“
Nebo vzhledem k vv. násl.: „budeš pochován, ač jsi nezemřel (= nejsi mrtev), ale budš žítí svou slávu, která se dochová věkům budoucím; neboť sláva tvá je větší než sláva podlého Odyssea.“

Verš 1299. T. j. bleskem.

Verš 1320. Místo jest porušeno.